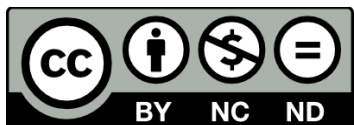

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ III

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΣΤΑ ΣΗΕ

Λαμπρίδης Δημήτρης, Καθηγητής
Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Η/Υ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΕΥΣΤΑΘΕΙΑ ΣΗΕ III

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

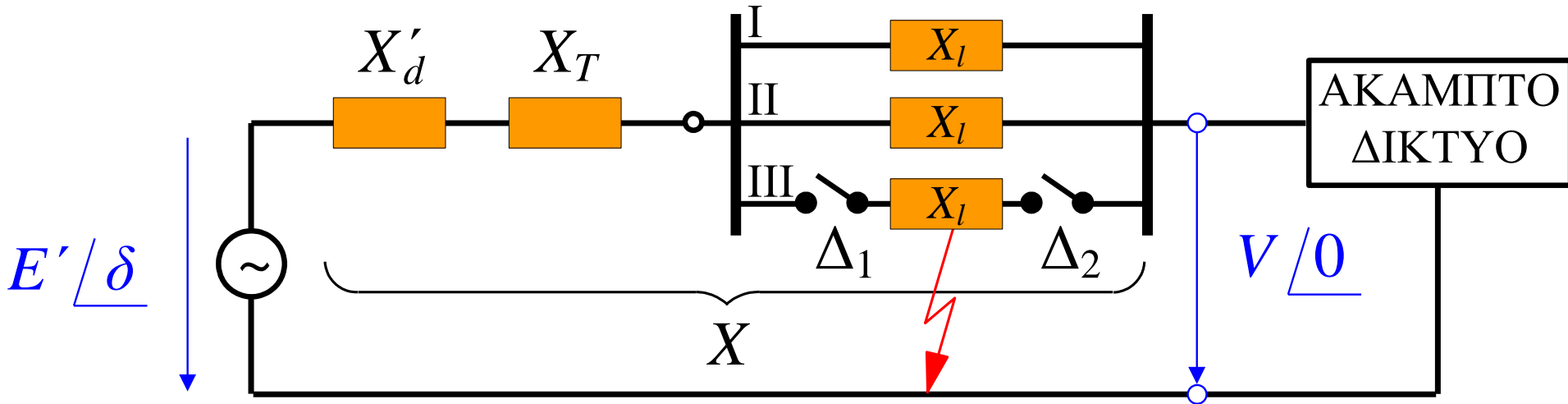
Περιεχόμενα ενότητας

5. Ευστάθεια μεταβατικής κατάστασης
  - i. Κριτήριο ίσων εμβαδών
    - b. Αλλαγή αντίδρασης μεταφοράς
6. Προσαρμογή ομοιογενούς μακριάς ΓΜ στις συνθήκες ευστάθειας
7. Αναγωγή συστήματος σε διάταξη γεννήτριας – ΑΖ
8. Αναγωγή δύο συστημάτων σε διάταξη γεννήτριας– ΑΖ
9. Ευστάθεια – Συμπεράσματα

i. Κριτήριο ίσων εμβαδών

a. Εφαρμογές του κριτηρίου των ίσων εμβαδών: Αλλαγή αντίδρασης μεταφοράς

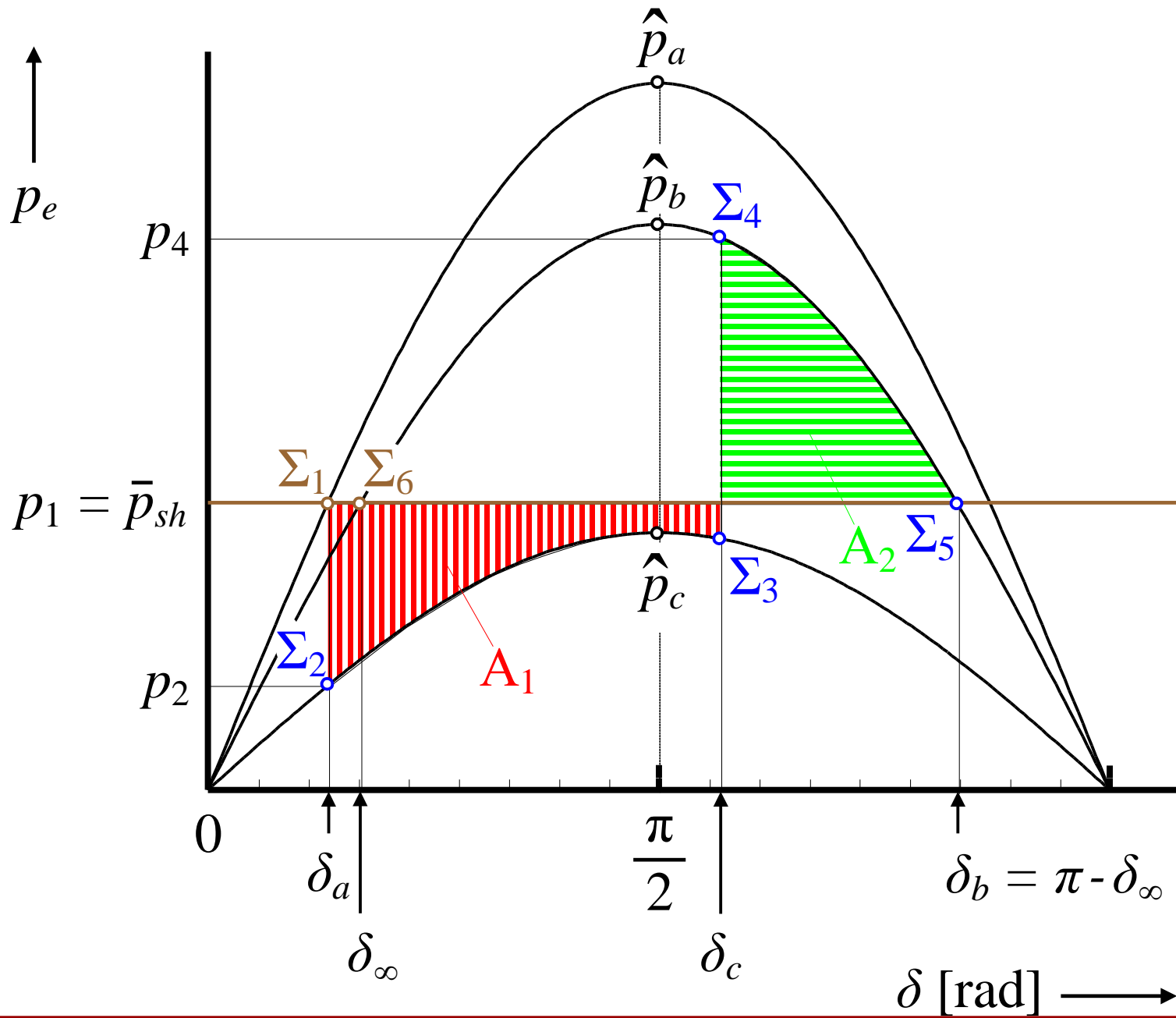
Σχ.4.16: Ισοδύναμο κύκλωμα συστήματος γεννήτριας-άπειρου ζυγού, για τη μελέτη της ευστάθειας μεταβατικής κατάστασης. Η διασυνδεδετική γραμμή αποτελείται από τρία κυκλώματα μεταφοράς, με σφάλμα στο ένα από αυτά. Οι συνολικές αντιδράσεις μεταφοράς X του συστήματος είναι ίσες με:

X_a ΠΡΙΝ από το σφάλμα

X_b ΜΕΤΑ την απόζευξη του σφάλματος, και

X_c ΚΑΤΑ τη διάρκεια του σφάλματος.

ΠΡΙΝ   ΜΕΤΑ   ΚΑΤΑ

Συνολικές αντιδράσεις μεταφοράς: $x_a \leq x_b < x_c$

$$\hat{p}_a = \frac{e'v}{x_a}, \quad \hat{p}_c = \frac{e'v}{x_c}, \quad \hat{p}_b = \frac{e'v}{x_b}$$

$$\hat{p}_c < \hat{p}_b \leq \hat{p}_a$$

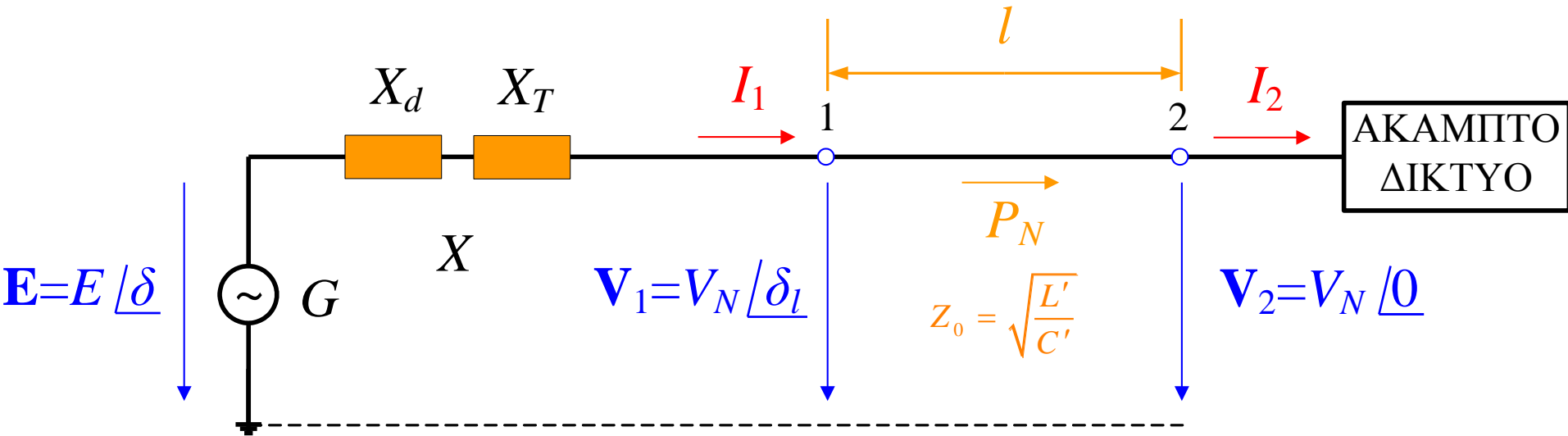
$A_1 = A_2 \Rightarrow$ Υπολογισμός κρίσιμης γωνίας φόρτισης δ_c

$$\cos \delta_c = \frac{P_{sh} (\delta_b - \delta_a) + \hat{p}_b \cos \delta_b - \hat{p}_c \cos \delta_a}{\hat{p}_b - \hat{p}_c}$$

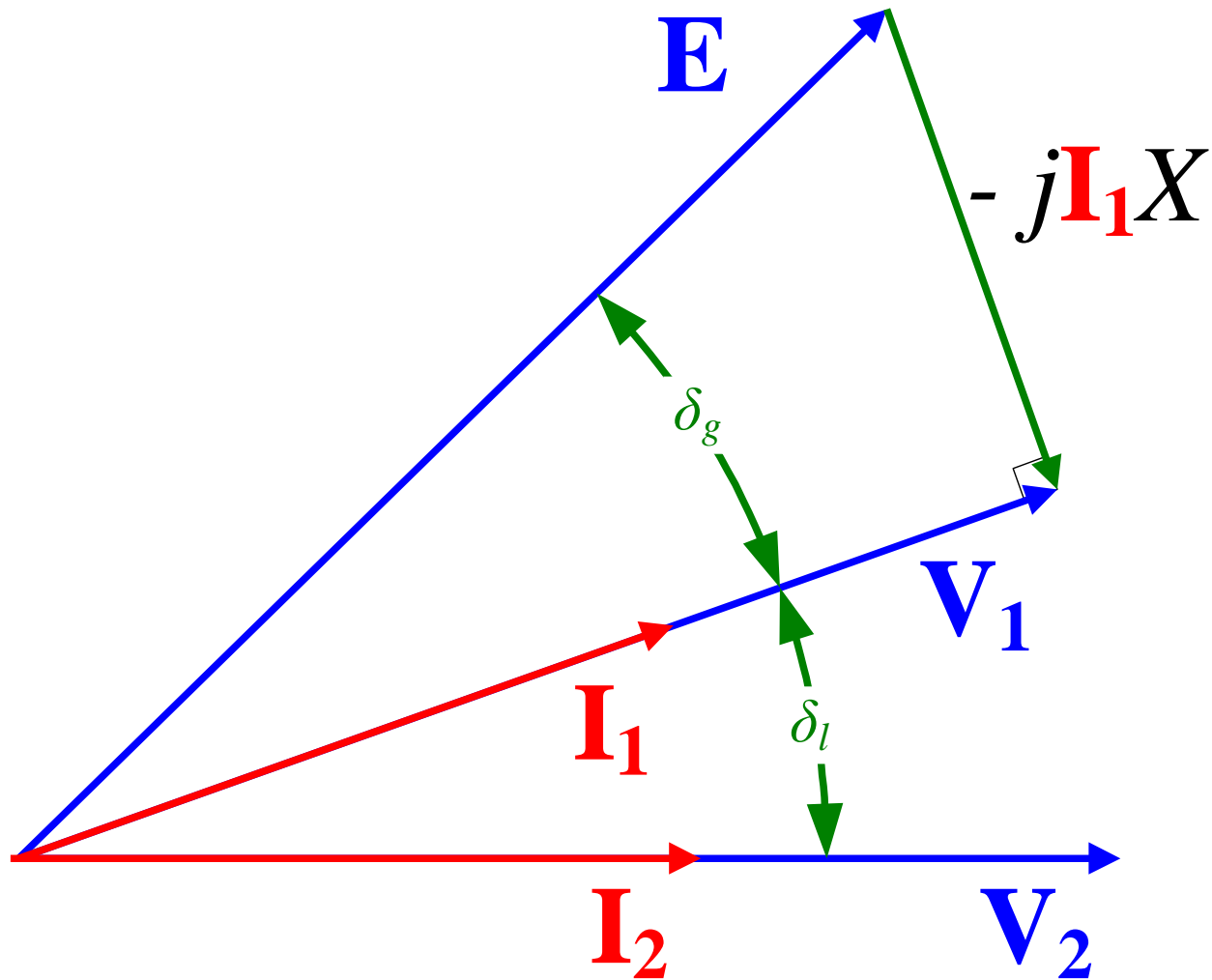

6. ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΟΜΟΙΟΓΕΝΟΥΣ ΜΑΚΡΙΑΣ ΓΜ ΣΤΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΥΣΤΑΘΕΙΑΣ

Σχ.4.18: Μεταβολή της γωνίας φόρτισης μίας ομοιογενούς μακριάς γραμμής μεταφοράς μήκους l χωρίς απώλειες, που μεταφέρει φυσική ισχύ
α) Ισοδύναμο κύκλωμα

Σχ.4.18: Μεταβολή της γωνίας φόρτισης μίας ομοιογενούς μακριάς γραμμής μεταφοράς μήκους l χωρίς απώλειες, που μεταφέρει φυσική ισχύ
 β) Διάγραμμα φασικών διανυσμάτων

Έστω ότι η ΓΜ χωρίς απώλειες, με χαρακτηριστική αντίσταση Z_0 , φορτίζεται με τη φυσική της ισχύ P_N

$$P_N = \frac{U_N^2}{Z_0}$$

Η ΓΜ θα παρουσιάζει τότε μηδενική πτώση τάσης, δηλαδή τα διανύσματα $\mathbf{I}, \mathbf{V}$ θα έχουν σταθερό μέτρο, αλλά θα στρέφονται με τη σταθερή αλλαγής φάσης β

Συνολική αλλαγή φάσης: $\delta_l = \beta l = \omega \sqrt{L'C'} l = \omega \sqrt{LC}$

όπου $\beta \cong 6^\circ / 100 \text{ km}$

οπότε $\mathbf{V}_1 = \mathbf{V}_2 e^{j\delta_l}$ και $\mathbf{I}_1 = \mathbf{I}_2 e^{j\delta_l}$

Εξαιτίας της πτώσης τάσης στη γεννήτρια και στο μετασχηματιστή, θα έχουμε πρόσθετη αλλαγή στη συνολική γωνία φόρτισης κατά δ_g

$$\tan \delta_g = \frac{X I_1}{V_1} = \frac{X}{Z_0}$$

Η συνολική γωνία φόρτισης δ του συστήματος γεννήτριας-άπειρου ζυγού θα είναι

$$\delta = \delta_g + \delta_l$$

Για να έχουμε ευστάθεια στάσιμης κατάστασης πρέπει

$$\delta < \frac{\pi}{2} = 90^\circ$$

Για να έχουμε ευστάθεια μεταβατικής κατάστασης πρέπει

$$\delta < 70^\circ$$

Συνήθως σε στάσιμη κατάσταση λειτουργίας ισχύει

$$\delta_g = 30^\circ - 50^\circ$$

$$\text{Έστω } \delta_g = 45^\circ \Rightarrow \delta_l < 70^\circ - 45^\circ = 25^\circ$$

$$\text{Τότε πρέπει } \delta_l = \beta l < 25^\circ \Rightarrow l < 400 \text{ km}$$

- Για να προσαρμόσουμε ένα δεδομένο φορτίο Z_R στη φυσική ισχύ της γραμμής, θα πρέπει ν' αλλάξουμε την κυματική της αντίσταση Z_0
- Η αλλαγή της Z_0 επιδρά στην ευστάθεια του συστήματος
- Η επίδραση μπορεί να είναι **θετική** ή **αρνητική**, ανάλογα με τη μεταβολή που επιφέρουν τα άεργα στοιχεία (πηνία ή πυκνωτές) στη στροφή της γραμμής δ_l

α) Αύξηση της κυματικής αντίστασης

$$Z_0 = \sqrt{\frac{L}{C}} \quad \left(\delta_l = \omega \sqrt{LC} \right)$$

Αυτεπαγωγές σε σειρά L_s

$\Rightarrow$ αύξηση $L \Rightarrow$ αύξηση δ_l
 $\Rightarrow$ **μείωση** ευστάθειας

Αυτεπαγωγές παράλληλα L_p

$\Rightarrow$ μείωση $C \Rightarrow$ μείωση δ_l
 $\Rightarrow$ **αύξηση** ευστάθειας

β) *Ελάττωση της κυματικής αντίστασης*

$$Z_0 = \sqrt{\frac{L}{C}} \quad (\delta_l = \omega\sqrt{LC})$$

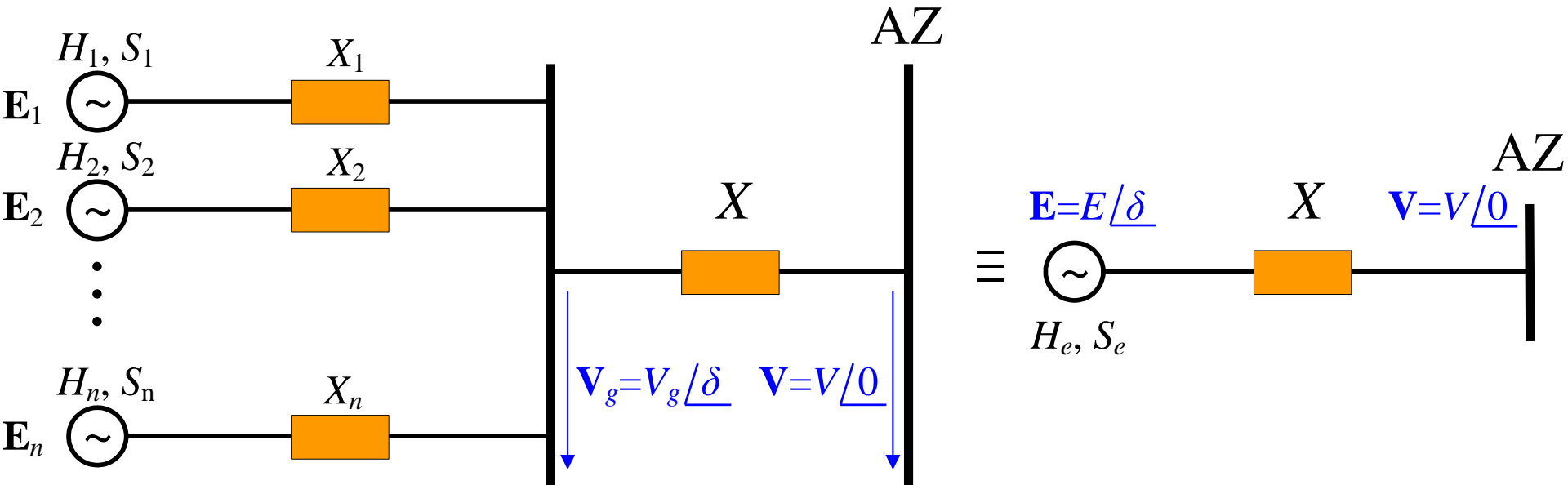
Πυκνωτές παράλληλα $C_p \Rightarrow$ αύξηση $C \Rightarrow$ αύξηση δ_l
 $\Rightarrow$ **μείωση** ευστάθειας

Πυκνωτές σε σειρά $C_s \Rightarrow$ μείωση $L \Rightarrow$ μείωση δ_l
 $\Rightarrow$ **αύξηση** ευστάθειας

7. ΑΝΑΓΩΓΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΣΕ ΔΙΑΤΑΞΗ ΓΕΝΝΗΤΡΙΑΣ – ΑΖ

Σχ.4.19: Αναγωγή ενός συστήματος παραγωγής που αποτελείται από n ΣΓ, σε διάταξη γεννήτριας-άπειρου ζυγού

ΠΑΡΑΔΟΧΗ:

$$X_1, X_2, \dots, X_n \ll X \quad \Rightarrow \quad \mathbf{E}_1 \cong \mathbf{E}_2 \cong \dots \cong \mathbf{E}_n \cong \mathbf{V}_g = E e^{j\delta}$$

$$\left. \begin{aligned} \frac{2H_1}{\omega_s} \frac{d^2\delta}{dt^2} &= p_{sh1} - p_{e1} && (\text{βάση } S_1) \\ \frac{2H_2}{\omega_s} \frac{d^2\delta}{dt^2} &= p_{sh2} - p_{e2} && (\text{βάση } S_2) \\ \vdots & && \vdots \\ \frac{2H_n}{\omega_s} \frac{d^2\delta}{dt^2} &= p_{shn} - p_{en} && (\text{βάση } S_n) \end{aligned} \right\} \Rightarrow \begin{aligned} &\text{αλλαγή βάσης σε μία} \\ &\text{αυθαίρετη κοινή βάση } S_e \\ &\text{έτσι ώστε } H_e S_e = \sum_{i=1}^n H_i S_i \end{aligned}$$

Για την S_e ισχύουν:

$$H'_i = \frac{H_i S_i}{S_e}$$

$$P'_{shi} = \frac{P_{shi} S_i}{S_e} \quad i = 1, 2, \dots, n$$

$$P'_{ei} = \frac{P_{ei} S_i}{S_e}$$

όπου

$$H_e = \sum_{i=1}^n H'_i = \sum_{i=1}^n \frac{H_i S_i}{S_e}$$

$$P_{she} = \sum_{i=1}^n P'_{shi} = \sum_{i=1}^n \frac{P_{shi} S_i}{S_e} \quad \text{και}$$

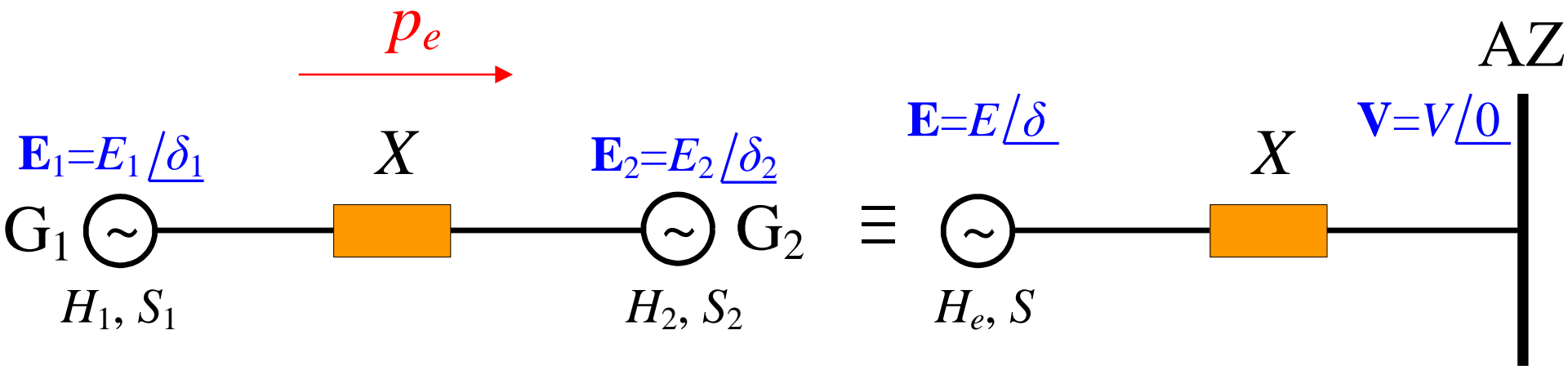
$$P_{ee} = \sum_{i=1}^n P'_{ei} = \sum_{i=1}^n \frac{P_{ei} S_i}{S_e}$$

Η ισοδύναμη γεννήτρια G_e θα έχει την τάση $\mathbf{V}_g$

Σαν γωνία δ θα ληφθεί η γωνία μεταξύ των $\mathbf{V}_g$ και $\mathbf{V}$

8. ΑΝΑΓΩΓΗ ΔΥΟ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΣΕ ΔΙΑΤΑΞΗ ΓΕΝΝΗΤΡΙΑΣ – ΑΖ

Σχ.4.20: Αναγωγή δύο συστημάτων παραγωγής συνδεδεμένων για ανταλλαγή ενέργειας, σε διάταξη γεννήτριας-άπειρου ζυγού

Σε μια αυθαίρετη κοινή βάση

$$S_1 = S_2 = S$$

για τις δυο γεννήτριες θα ισχύουν οι εξισώσεις κίνησης:

$$\frac{d^2 \delta_1}{dt^2} = \frac{\omega_s}{2H_1} (p_{sh1} - p_{e1})$$

$$\frac{d^2 \delta_2}{dt^2} = \frac{\omega_s}{2H_2} (p_{sh2} - p_{e2})$$

- Γραμμές Μεταφοράς Χωρίς Απώλειες
- Θετική φορά της ισχύος p_e από G_1 σε G_2

$$P_{e1} + P_{e2} = 0 \Rightarrow P_{e1} = -P_{e2} = P_e$$

Στάσιμη κατάσταση λειτουργίας:

$$P_{sh2} = P_{e2} = -P_{e1} = -P_{sh1} \Rightarrow P_{sh1} = -P_{sh2} = P_{sh}$$

Μεταβατική κατάσταση λειτουργίας:

$$P_{sh1} \neq -P_{sh2}$$

$$\left. \begin{aligned} \frac{d^2 \delta_1}{dt^2} &= \frac{\omega_s}{2H_1} (p_{sh1} - p_e) \\ \frac{d^2 \delta_2}{dt^2} &= \frac{\omega_s}{2H_2} (p_{sh2} + p_e) \end{aligned} \right\} \Rightarrow$$

$$\frac{d^2 \delta_1}{dt^2} - \frac{d^2 \delta_2}{dt^2} = \frac{\omega_s}{2H_1} (p_{sh1} - p_e) - \frac{\omega_s}{2H_2} (p_{sh2} + p_e)$$

$$\left. \begin{aligned}
 \delta &= \delta_1 - \delta_2 \\
 \frac{1}{H_e} &= \frac{1}{H_1} + \frac{1}{H_2} \\
 P_{sh} &= \left(\frac{P_{sh1}}{H_1} - \frac{P_{sh2}}{H_2} \right) H_e
 \end{aligned} \right\} \Rightarrow \frac{2H_e}{\omega_s} \frac{d^2\delta}{dt^2} = P_{sh} - P_e \quad (1)$$

Στην περίπτωση που έχουμε δύο συστήματα με πολύ άνισες σταθερές H_1 και H_2 , τότε η σταθερή H_e του συνολικού συστήματος θα είναι περίπου ίση με τη μικρότερη σταθερή

$$H_1 \ll H_2 \Rightarrow H_e \cong H_1$$

$\Rightarrow$ το ασθενέστερο σύστημα θα προσδιορίζει τη συχνότητα ταλαντώσεων

Η εξίσωση (1) με $p_{sh} = 0$, περιγράφει τις ταλαντώσεις που θα δημιουργηθούν αν συνδεθούν δύο συστήματα για ανταλλαγή ενέργειας **χωρίς** αλλαγή της μηχανικής ροπής

Σε κάθε περίπτωση, ένα σύνθετο ΣΗΕ μπορεί να αναχθεί σε μία ισοδύναμη ΣΓ συνδεδεμένη σε έναν άπειρο ζυγό

9. ΕΥΣΤΑΘΕΙΑ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- Κίνδυνοι από διαταραχές, μεγάλες και απότομες αλλαγές φορτίου, βραχυκυκλώματα, σφάλματα γης
  - ⇒ Μεγάλα ρεύματα, επικίνδυνες ταλαντώσεις
  - ⇒ Πιθανή απόρριψη φορτίων
- Όσο μεγαλύτερο είναι το φορτίο στάσιμης κατάστασης λειτουργίας της ΣΓ, τόσο μεγαλύτερος είναι ο κίνδυνος αστάθειας
- ΕΥΣΤΑΘΕΙΑ-ΦΟΡΤΙΟ: Όριο ευστάθειας
- Περίοδος φαινομένων $\cong 1 \text{ sec}$ - απόσβεση

- Ισχύς συγχρονισμού:
$$\frac{\partial P_e}{\partial \delta} \Big|_{\delta=\delta_0} = \frac{E_1 E_2}{X} \cos \delta_0$$
- Μεταφορά > 400 km χρειάζεται προσοχή

ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΥΣΤΑΘΕΙΑΣ

- Μεγάλο ρεύμα διέγερσης: $E \uparrow$
- Πυκνωτές σε σειρά σε μακριά ΓΜ ΧΑ που μεταφέρει τη P_N : $X \downarrow$
- Αυτεπαγωγές παράλληλα σε μακριά ΓΜ ΧΑ που μεταφέρει τη P_N : $\delta_l \downarrow$
- Μεταφορά με πολλά κυκλώματα $X \downarrow$
- Διπλοί ή τετραπλοί αγωγοί ανά φάση $X \downarrow$
- Μ/Σ μικρής αντίδρασης $X \downarrow$
- Γρήγοροι διακόπτες ισχύος $t_1 \downarrow$

ΕΠΙΔΕΙΝΩΣΗ ΕΥΣΤΑΘΕΙΑΣ

- Πυκνωτές παράλληλα σε μακριά ΓΜ ΧΑ που μεταφέρει τη P_N : $\delta_l \uparrow$
- Αυτεπαγωγές σε σειρά σε μακριά ΓΜ ΧΑ που μεταφέρει τη P_N : $X \uparrow$

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Λαμπρίδης Δημήτρης.
«ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΙΙΙ, ΕΥΣΤΑΘΕΙΑ ΣΗΕ ΙΙΙ». Έκδοση: 1.0.
Θεσσαλονίκη 2015 Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
http://opencourses.auth.gr/eclass_courses.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Σβάρνα Κωνσταντίνα
Θεσσαλονίκη, Εαρινό εξάμηνο 2013-2014

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

